

T.B.M.M.
İYİ PARTİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Tarih : 18.11.2025
Sayı : 5404

36763

Op. Dr. Turhan ÇÖMEZ
Balıkesir Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ncı maddeleri gereğince **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Sayın Murat KURUM** tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Op. Dr. Turhan ÇÖMEZ
Balıkesir Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

Yalova Altınova Tersaneler Bölgesi ve çevresinde, gemi inşa ve bakım faaliyetlerinde yoğun olarak kullanılan kumlama (sandblasting) işlemlerinin mevzuata aykırı biçimde açık alanlarda gerçekleştirildiği iddiaları kamuoyunda ciddi endişelere yol açmaktadır. Kumlama esnasında ortaya çıkan kum, boya, metal ve kimyasal partiküllerin rüzgâr yoluyla çevre yerleşimlere ve tarım alanlarına taşındığı; bir kısmının da doğrudan Marmara Denizi'ne karıştığı bildirilmiştir.

Bu süreçte gemi boyalarının sökülmesiyle açığa çıkan kurşun, arsenik, kadmiyum, bakır, krom gibi ağır metaller ile eski gemilerde yaygın bulunan tributiltin (TBT) gibi organotin bileşiklerinin hem ekosistem hem de insan sağlığı üzerinde ciddi toksik etkiler oluşturma potansiyeli bulunmaktadır. Ayrıca epoksi-poliüretan bazlı boya kalıntıları, mikroplastik artıkları ve cüruf kaynaklı kumlama malzemeleri, özellikle Marmara Denizi ekosistemi üzerindeki baskıyı artırmaktadır.

Bölgedeki üreticiler; özellikle kivi, şeftali ve diğer bahçe ürünlerinde yaprak yüzeyinde gri toz birikimi, fotosentez kaybı, verim düşüşü ve bitki sağlığında bozulma yaşandığını ifade etmektedir. Ziraat odaları ve meslek örgütleri, toz partiküllerinin tarımsal faunayı, polinatör böcekleri ve toprak yapısını olumsuz etkilediğine dikkat çekmektedir. Aynı şekilde denize karıştığı iddia edilen kumlama partiküllerinin, bentik canlıları, plankton popülasyonlarını ve balık türlerinin gelişim aşamalarını tehdit ettiği değerlendirilmektedir.

Mevzuat gereği, kumlama gibi toz ve ağır metal riski yüksek işlemlerin kapalı devre sistemlerde, filtrasyon ve atık yönetimi sağlanarak yürütülmesi zorunludur. Buna rağmen, özellikle gece saatlerinde ve hafta sonları izinsiz kumlama faaliyeti yapıldığı iddiaları, düzenli denetimin yetersiz olduğu kuşkuğunu artırmaktadır. Tersanelerin çevre izin/lisans süreçlerinde

kumlama atıklarının bertarafına ilişkin yükümlülükleri olsa da, atıkların gerçekten mevzuata uygun şekilde toplanıp toplanmadığı sorusu cevapsızdır.

Marmara Denizi hâlihazırda kritik ekolojik baskı altındadır. "Hassas Deniz Alanı" niteliği taşıyan bölgede ağır metal, mikroplastik ve boya türevi toksik kalıntıların kontrolsüz biçimde çevreye karışması, yalnızca bölgesel değil, tüm Marmara Havzası'nı etkileyecek uzun vadeli çevresel zararlar doğurabilecektir. Kamuoyuna yansıyan şikâyetlerin sayısındaki artış, etkin bir izleme mekanizmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Bu kapsamda; tersanelerdeki kumlama faaliyetlerinin mevzuata uygunluğunun denetlenmesi, ağır metal analizlerinin düzenli yapılması, tarım alanları ve deniz ekosistemi üzerindeki etkilerin tespit edilmesi ve gerekli yaptırımların uygulanması kamu yararı açısından zorunludur.

Bu bilgiler ışığında;

1- Yalova Altınova Tersaneler Bölgesi ve çevresinde son üç yılda kumlama faaliyetlerine ilişkin kaç denetim yapılmıştır? Bu denetimlerin kaçında mevzuata aykırılık tespit edilmiştir?

2- İzinsiz veya mevzuata aykırı kumlama faaliyeti tespit edilen tersaneler hakkında uygulanan yaptırımlar nelerdir? İdari para cezası ve faaliyet durdurma kararlarının listesi nedir?

3- Kumlama sırasında açığa çıkan boya ve metal tozlarında bulunan kurşun, krom, kadmiyum, arsenik, bakır, çinko ile organotin bileşikler (TBT, DBT, MBT) için son beş yılda bölgede deniz suyu, sediment ve hava kalitesi ölçümleri yapılmış mıdır? Yapıldıysa sonuçlar nedir?

4- Tersanelerde kumlama işlemlerinin kapalı sistemlerde ve filtreli ortamda yapılıp yapılmadığı denetlenmekte midir? Açık alanda kumlama yapan işletmeler tespit edilmiş midir?

5- Tersanelerin çevre izin/lisansları kapsamında kumlama atıklarına ilişkin sunulan raporlar nelerdir? Bu raporlarda atıkların mevzuata uygun yönetildiği doğrulanmış mıdır?

6- Altınova, Tavşanlı ve Körfez rüzgâr hattı boyunca tarım alanlarına taşındığı iddia edilen kumlama tozlarının bitki sağlığı, toprak kalitesi ve verim üzerindeki etkilerini ölçmek üzere Bakanlığınızca bir çalışma yapılmış mıdır?

7- Kumlama işlemleri sonucu denize karıştığı iddia edilen boya partikülleri, ağır metaller ve mikroplastiklerin Marmara Denizi ekosistemi üzerindeki etkilerine ilişkin Bakanlığınızca hazırlanmış bir bilimsel rapor var mıdır?

8- Son üç yılda Altınova Tersaneler Bölgesi kaynaklı deniz kirliliği şikâyeti Bakanlığınıza kaç kez iletilmiştir? Bu şikâyetler üzerine yürütülen incelemelerin sonuçları nedir?

9- Tersanelerde kullanılan kumlama malzemelerinin (cüruf, cam kırığı, mineral kum) ağır metal içerikleri düzenli olarak analiz edilmekte midir? Bu alanda yeni bir düzenleme yapılması planlanmakta mıdır?

10- Marmara Denizi'nin hassas ekolojik durumu dikkate alınarak tersaneler için sıklaştırılmış denetim programı veya ek çevresel izleme uygulamasına geçilmesi planlanmakta mıdır?